

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
5/1987-88 med anledning av

I. landskapsstyrelsens framställning
till landstinget med förslag till

- 1) landskapslag angående ändring av
landskapslagen om naturvård samt
- 2) landskapslag om ändring av 5 § jakt-
lagen för landskapet Åland, samt

II. ltm Magnus Lundbergs m.fl. lag-
motion med förslag till landskapslag
om ändring av 23 § landskapslagen om
naturvård.

Landstinget har den 11 november 1987 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen. Utskottet har i sammanhanget även behandlat lagmotionen nr 15/1987-88, som remitterades till utskottet den 25 november 1987. Utskottet, som i ärendet hört lagberedningssekreteraren Michael Patrickson, miljövårdsintendenten Håkan Kulves och övervägmästaren Curt Bjon samt inhämtat lag- och ekonomiutskottets utlåtande över förslaget till ändring av 5 § jaktlagen, får härmed vördsamt anföra följande.

I framställningen ingår förslag till vissa ändringar av landskapslagen om naturvård. Det föreslås bl.a. att naturreservat alltid skulle inrättas för obestämd tid samt att landskapsstyrelsen skulle kunna förklara vissa utrotningshotade växt- eller djurarter som särskilt skyddsvärda. Vidare föreslås i fråga om täktverksamhet möjlighet för landskapsstyrelsen att uppbära avgifter för sina kostnader samt skyldighet för täktområdes ägare att ingärda tækten. I förslaget till ändring av jaktlagen föreslås att landskapsstyrelsen skulle få möjlighet att på s.k. kronoallmänningar inskränka jakt genom att inrätta naturreservat samt fågel- eller sälskyddsområden.

I lagmotionen föreslås en ändring av 23 § landskapslagen om naturvård så att olika typer av skyltar skulle utan särskilt tillstånd få uppsättas utanför område med stads- eller byggnadsplan. Skyltar som förfular miljön eller annars är olämpliga måste dock avlägsnas på åläggande av landskapsstyrelsen.

Landskapslagen angående ändring av landskapslagen om naturvård

Utskottet har i huvudsak funnit ändringsförslagen motiverade och ändamålsenliga men har på vissa vissa punkter föreslagit detaljändringar.

19 §. Utformningen av 19 § 3 mom. i gällande lag, vilken i sak motsvarar framställningens 4 mom., tillkom på förslag av stora utskottet, som i sitt betänkande nr 24/1976-77 framhöll att bestämmelsen "skulle anvisa landskapsstyrelsen att avtalsvis söka åvägabringa nödigbefunna inskränkningar i nyttjande av mark, varvid ersättningsfrågorna samtidigt kunde regleras".

Utskottet uppfattar landstingets skrivning från 1977 som en anvisning till landskapsstyrelsen att i största möjliga utsträckning söka åstadkomma i lagtexten avsedda avtal. Enligt utskottets åsikt framgår detta klarare av gällande lags formulering "bör ... avtala" än av förslagets "kan ... avtala".

26 §. Enligt förslaget till nytt 10 mom. skulle ägare till mark på vilken täkt finns vara skyldig att tillse att stängsel eller liknande anordning uppsätts vid täkt. Denna förpliktelse skulle gälla både husbehovstäkter och tillståndspliktiga täkter. Utskottet delar landskapsstyrelsens uppfattning om nödvändigheten av att åtminstone större täkter kringgärdas för att skydda människor och djur som rör sig i området.

För att säkerställa att stängsel eller motsvarande anordning uppförs kring tillståndspliktiga täkter föreslår utskottet dock att bestämmelserna om stängselskyldighet skulle kompletteras med ett tillägg till gällande 26 § 5 mom. som reglerar de villkor landskapsstyrelsen kan föreskriva i samband med att täkttillstånd beviljas. Endast sådana villkor som anses påkallade från naturvårdssynpunkt kan nu föreskrivas, men utskottet föreslår ett tillägg enligt vilket även villkor som avser att trygga säkerheten kring täkten kan fogas till tillståndet. Man kan då utgå från att den som ansöker om tillstånd till kommersiell täkt redan i den täktplan som inlämnas till landskapsstyrelsen anger hur säkerheten kring täkten är planerad. Landskapsstyrelsen får samtidigt möjlighet att på förhand granska de föreslagna säkerhetsanordningarna och kan i sitt beslut föreskriva ytterligare villkor, om planen inte tillräckligt tillgodoser säkerhetsaspekterna.

Utskottets förslag innebär i de fall täktens nyttjare är annan än ägaren att stängselskyldigheten i praktiken överflyttas på nyttjaren åtminstone så länge verksamheten pågår. Täktens ägare kan då i avtal med nyttjaren reglera hur stängselfrågorna skall ordnas och nyttjaren kan i sin tur ange detta i täktplanen. Samtidigt kvarstår ett ansvar för ägaren även efter det verksamheten avslutats och avtalet med nyttjaren upphört.

27 §. Utskottet omfattar förslaget om att nyttjandeförbudet under den tid expropriation förbereds utsträcks från sex månader till ett år. Utskottet föreslår dock i enlighet med motsvarande rikslagstiftning ytterligare två mindre ändringar. Förutom ägare bör även innehavare vara berättigad till ersättning. Vidare bör ersättning utgå inte endast för skada utan även för men som följer av förbudet.

33 §. I enlighet med rikslagstiftningen föreslås att ringa överträdelse inte skulle vara straffbar enligt momentet.

Landskapslag om ändring av 5 § jaktlagen för landskapet Åland

I lag- och ekonomiutskottets utlåtande till lagutskottet redogörs för innebörden av det föreslagna nya 5 § 2 mom. Ett motsvarande förslag ingick i landskapsstyrelsens framställning med förslag till ny jaktlag för landskapet Åland, vilken antogs av landstinget så sent som i maj 1985. Landstinget beslöt då utesluta momentet ur lagtexten. Enligt utskottets åsikt har några nya motiv inte framförts som skulle motivera en generell rätt för landskapsstyrelsen att genom de föreslagna åtgärderna inskränka jakten på kronoallmänningarna. En begränsning av jakten kan självfallet i vissa fall vara motiverad. På grund av de rättigheter som är förknippade med kronoallmänningarna borde dock sådana begränsande åtgärder enligt utskottets åsikt vidtas genom särskild lagstiftning. Utskottet föreslår därför förkastande av förslaget till ändring av jaktlagen.

Lagmotion nr 15/1987-88

Enligt 23 § landskapslagen om naturvård får inte tavla, skylt, affisch eller liknande anordning finnas anbringsad utanför stads- eller byggnadsplanerat område. I paragrafen ingår vissa undantag och anges dessutom att på byggnad eller i dess omedelbara närhet får annonseras om den verksamhet som idkas och de varor som säljs där. Landskapsstyrelsen kan ge tillstånd att sätta upp annons- eller reklamskyltar som anses behövliga med tanke på framför allt trafiken eller turismen. Om sådana skyltar befins vanprydande skall landskapsstyrelsen meddela föreläggande om att avlägsna dem. Inom stads- eller byggnadsplanerat område ges bestämmelser om annonsering och reklam i den kommunala byggnadsordningen.

Enligt 41 § 3 mom. landskapslagen om allmänna vägar (23/57) är det förbjudet att inom vägs sido-, skydds- eller frisiktsområde bl.a. uppsätta anordning, vars användning medför fara för samfärdseln eller olägenhet för väghållningen. Samma lags 60 § anger att utmed väg inte får anslås annons- eller reklamtavla eller liknande anordning som kan förväxlas med vägmärke.

Den nya landskapsförordningen om trafikankvisningar (35/86) möjliggör uppsättande av märken och vägvisare vilka bl.a. kan tjäna turismens behov. Som exempel kan nämnas märke 632, vägvisare för enskild väg, vilket anger avtag till enskild väg eller enskilt område och kan kompletteras med symbol efter förhållandena. Märkena 702-741 är informationsmärken som hänvisar till sevärdheter och servicefunktioner. Upp till fyra sådana symboler får kombineras på ett märke. Märket 741 är en servicetavla med flera symboler på vilken även text, t.ex. en turistanläggnings namn, får anbringas. Härutöver följer landskapsstyrelsen enligt ett tidigare fattat principbeslut väg- och vattenbyggnadsstyrelsens föreskrifter om sådan kompletterande skyltning som kan tillåtas i anslutning till bl.a. turist- och serviceanläggningar. Genom möjligheten att använda här avsedda märken och skyltar i större utsträckning än hittills kan enligt utskottets mening informationen längs vägarna avsevärt förbättras, samtidigt som behovet av olika skyltar utanför vägområdet minskar i motsvarande grad.

Motionärernas förslag rör skyltning och affischering på icke planerad mark och utanför vägområde. En del av det i motionen beskrivna behovet kan fyllas genom att i stället använda på vägområde tillåtna skyltar som ovan beskrivits. Förslaget om att någon förhandsgranskning inte skulle förekomma kunde enligt utskottets åsikt medföra att förfulande eller annars olämpliga skyltar i icke önskvärd utsträckning uppsätts. En tät skyltflora kan även inverka negativt på trafiksäkerheten. Det föreslagna förfaringsättet för att avlägsna störande anordningar kunde vidare leda till konflikter mellan berörda parter och åsamka onödiga kostnader. Utskottet föreslår därför att lagmotionen måtte förkastas.

För de fall där nuvarande möjligheter till skyltning och anvisningar ändå inte anses tillräckliga, kunde dock vissa ändringar av gällande bestämmelser för anbringande av skyltar i naturen övervägas. Enligt utskottets mening kunde ett tillståndsförfarande med kommunens byggnadsnämnd som tillståndsbeviljande myndighet komma i fråga. Tillstånd skulle då beviljas endast för att tillgodose lokala behov och allmän reklam således vara utesluten. Vid prövningen skulle nödig hänsyn tas till naturmiljön, trafiksäkerheten och de estetiska aspekterna samt till att informationen inte

får vara missvisande. För att hålla skyltningen i naturen inom begränsade ramar och för att undvika alltför stor oenhetlighet borde landskapsstyrelsen, om ändringar i lagstiftningen genomförs, fortfarande kunna medverka genom att ge nödvändiga anvisningar. Utskottet har fogat en hemställningskläm om saken till betänkandet.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå

att Landstinget måtte antaga det i framställningen ingående första lagförslaget med följande ändringar:

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av landskapslagen om naturvård

I enlighet med landstingets beslut

ändras 14 § 1 mom., 19 §, 26 § 3 och 5 mom. samt 27 § 2 mom. landskapslagen den 23 maj 1977 om naturvård (41/77), av dessa lagrum 14 § 1 mom. och 26 § 3 och 5 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 31 oktober 1984 (65/84) samt

fogas till lagens 26 §, sådan den lyder i landskapslagen den 31 oktober 1984 (65/84), nya 9 och 10 mom. och till 33 §, sådan den lyder i landskapslagen den 31 oktober 1984 (65/84), ett nytt 2 mom. som följer:

14 §

(Lika som i framställningen).

19 §

(1-3 mom. lika som i framställningen).

Om skyddet av växt- eller djurart, som förklarats som särskilt skyddsvärd med stöd av bestämmelserna i 3 mom., påkallar inskränkningar i markanvändningen bör landskapsstyrelsen avtala med markägaren om inskränkningarna i markanvändningen och om ersättande av de förluster inskränkningarna åsamkar honom.

26 §

(3 mom. lika som i framställningen).

Då tillstånd beviljas kan landskapsstyrelsen föreskriva sådana villkor som kan anses påkallade från naturvårdssynpunkt eller för att trygga säkerheten kring täkten. Landskapsstyrelsen kan också fordra att sökanden, innan täkt öppnas, skall ställa godtagbar säkerhet för att åtaganden enligt täktplanen fullföljs eller för att villkor som förenats med täktillståndet fullgörs.

(9 och 10 mom. lika som i framställningen).

27 §

Uppkommer fråga om expropriation, kan landskapsstyrelsen meddela förbud för högst ett år mot sådant begagnande av fastigheten som skulle äventyra ändamålet med expropriationen. Kommer expropriation sedermera inte till stånd, är ägaren och innehavaren berättigad till ersättning för den skada och det men han lidit till följd av förbudet.

33 §

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot fredningsbestämmelse som avser växt- eller djurart vilken förklarats som särskilt skyddsvärd enligt bestämmelserna i 19 § 3 mom. döms, om inte överträdelsen anses vara ringa, till böter eller till fängelse i högst två år.

(Ikraftträdelsebestämmelsen lika som i framställningen).

Utskottet föreslår vidare

att Landstinget måtte förkasta det i framställningen ingående andra lagförslaget,
att Landstinget måtte förkasta det i lagmotion nr 15/1987-88 ingående lagförslaget,
samt

att Landstinget hemställer hos landskapsstyrelsen att överse bestämmelserna om skyltning i landskapslagen om naturvård så att beslutanderätten skulle överflyttas på kommunal myndighet varvid lokala behov särskilt kan tillgodoses.

Mariehamn den 3 december 1987

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sune Eriksson, viceordföranden Jan-Erik Lindfors samt ledamöterna Bengtz, Carlsson och Jan F. Sundberg.

ÅLANDS LANDSTING

Till Lagutskottet

från lag- och ekonomiutskottet

Lagutskottet har den 13 november 1987 med hänvisning till 41 § 1 mom. landstingsordningen inbegärt lag- och ekonomiutskottets utlåtande över det i framställning nr 5/1987-88 ingående andra lagförslaget. Utskottet som i ärendet hört miljövårdsintendenten Håkan Kulves får i anledning härav anföra följande.

I framställningen föreslås en ändring av jaktlagens 5 § av vilken det klart skulle framgå att det på kronoallmänningar kan inrättas naturreservat, fågelskyddsområden och sälskyddsområden.

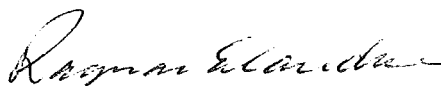
Lag- och ekonomiutskottet, som granskat ärendet endast ur ändamålsenlighetssynvinkel, konstaterar att det i landskapet finns både s.k. kronoholmar och kronoallmänningar. Kronoholmarna är fastigheter med registernummer införda i fastighetsregistret och de ägs av landskapet. För dessa holmar gäller samma regler som för övriga fastigheter. Kronoallmänningarna däremot saknar registernummer men ägs ändå av landskapet. Vanligtvis är det fråga om små holmar och skär i ytterskärgården. Trots att landskapet äger kronoallmänningarna förfogar landskapet inte över dem på samma sätt som ägare till andra fastigheter, utan den som har hemort i Finland har rätt att jaga där liksom den som har hemort i nordiskt land har rätt att idka sportfiske.

Inom vissa delar av landskapet finns idag ett relativt stort antal kronoallmänningar som, beroende på hur man avgränsar dem, tillsammans uppgår till ett hundratal. Många av dessa kronoallmänningar är värdefulla fågelområden. Landskapsstyrelsens förslag innebär inte något generellt förbud mot jakt på alla dessa kronoallmänningar utan bara en möjlighet att begränsa jakträtten på de få kronoallmänningar som är naturreservat. Lag- och ekonomiutskottet anser därför att landskapet såsom ägare av holmarna genom lagförslaget ges en sådan möjlighet att förfoga över dem som rätteligen bör tillkomma ägaren. Dessutom innebär förslaget en kodifiering av praxis eftersom naturreservat redan nu är inrättade t.ex. på kronoallmänningarna Stora Lökskär och Länsmansgrund vartill landskapsstyrelsen fattat beslut om förbud mot jakt inom områdena.

Med hänvisning till det anförda får utskottet härmed vördsamt föreslå
att lagutskottet måtte föreslå ett an-
tagande av det i framställningen in-
gående andra lagförslaget.

Mariehamn den 30 november 1987

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Ragnar Erlandsson

ordförande

Susanne Eriksson

sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Erlandsson, ledamoten
Harry Eriksson samt ersättarna Andersson och Holmqvist.